

VINERI • 30 OCTOMBRIE 2009 • ANUL LIX NR. 44

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

*Copiii din Bătania au cucerit inimile educatoarelor
„Nu mai vreau să mă întorc la Bătania! Mi-e frică!”
Meseria de farmacist: responsabilitate și respect față de bolnavi*

CALENDAR ORTODOX

2 noiembrie, luni – Sf. Mc. Achindin, Pigasie, Elpifidor, Aftonie și Agapie.
3 noiembrie, marți – Sf. Mc. Achepsima Ep., Iosif pr. și Aitala diac.
4 noiembrie, miercuri – Cuv. Ioanichie cel Mare; Sf. Mc. Nicandru Ep. și Ermeu pr.
5 noiembrie, joi – Sf. Mc. Galaction și Epistimia.
6 noiembrie, vineri – Sf. Pavel Mărt., Patr. Constantinopolului; Cuv. Luca.
7 noiembrie, sâmbătă – Sf. 33 de Mc. din Melitina; Cuv. Lazăr (Pomenirea morților).
8 noiembrie, duminică – †) **Soborul Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil**. Duminica a XXIV-a după Rusalii (Învierea fiicei lui Iair).

AGENDĂ

- 2 noiembrie**
1816 – a murit Gheorghe Șincai, istoric, filolog, reprezentant marcant al Școlii Ardelene.
- 3 noiembrie**
1777 – a fost înființată, la Buda, Universitatea „Eötvös Loránd” (ELTE), în cadrul căreia azi funcționează și o catedră de limba română.
- 4 noiembrie**
1970 – a murit, la București, Tudor Mușatescu, poet, prozator, dramaturg și umorist. Capodopera sa, comedia intitulată „Titanic vals”, a fost jucată cu un deosebit succes în mai multe orașe europene.
- 5 noiembrie**
1880 – s-a născut, la Pașcani, scriitorul Mihail Sadoveanu.
- 6 noiembrie**
1882 – s-a născut Aurel Vlaicu, inginer și pilot, creator al primelor planoare românești.
1988 – s-a stins din viață preotul ortodox Ioan Magdu (1911, Iula – 1988, Bățania), care a slujit comunitatea credincioșilor români ortodocși din Bățania timp de 54 de ani.
- 7 noiembrie**
1911 – s-a născut, la Bălcești, jud. Gorj, cântăreața Maria Lătărețu, cunoscută ca „prîvighetoarea Gorjului”.
1998 – s-a stins din viață Cornel Măndruțau, fostul preot ortodox român al parohiei Jaca.
- 8 noiembrie**
1867 – s-a născut, la Iula, David Voniga.

Citatul
săptămânii

„Un lider are dreptul să fie învins, dar nu are niciodată dreptul să fie surprins.”

Napoleon Bonaparte
(1769–1821)

Chitighaz

Întâlnirea generațiilor

Sâmbătă, 31 octombrie, Școala generală românească din Chitighaz organizează festivitatea aniversării a 60 de ani de la înființarea Școlii generale sub genericul „Întâlnirea generațiilor”. Deschiderea festivității va avea loc în incinta școlii (Chitighaz, str. Uttörő nr. 89) la ora 10.00, urmata fiind de vernisajul expoziției „Istoricul școlii”, iar profesoara în pensie Maria Sarca Zombai va prezenta, prin imagini, cele „Șase decenii de școală românească”. Tot în cadrul acestui program va fi inaugu-

rată placa comemorativă, după care elevii școlii vor susține un program cultural. După-masă de la ora 14.00 va avea loc întâlnirea promoțiilor, la care sunt așteptați toți elevii, care pe parcursul celor 60

de ani au fost învățăceii acestei instituții. Pe 1 noiembrie, duminică, oaspeții sunt invitați să participe la slujba din biserica ortodoxă din localitate, cu începere de la ora 9.30.

A.C.

Aletea

Ședința
Autogovernării pe Țară

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria va ține următoarea ședință a Adunării Generale vineri, 30 octombrie, în deplasare, la Aletea. Pe ordinea de zi va figura: depunerea jurământului noului deputat, Alexandru Monoc din Săcal; dezbaterea concepției bugetare a AȚRU pe anul 2010; alegerea noului membru în Comisia Cultu-

rală, Bisericească, Învățămant și Tineret a AȚRU și alegerea președintelui acestei comisii; decizie despre acordarea distincțiilor „Pentru românii din Ungaria” și „Pentru Învățămantul Românesc din Ungaria”; decizie despre dosarele înaintate pentru postul de director al Centrului de Documentare și Informare al AȚRU.

A.C.

Budapesta

Clubul Minorităților

Sub patronajul secretarului de stat Gémesi Ferenc, Clubul Minorităților din Ungaria organizează în ziua de marți, 3 noiembrie, la sediul Oficiului Primului Ministru (1055 Budapesta, piața Kossuth nr. 4) lansarea volumului „Antologia Barátság”.

Moderatorul manifestării va fi doamna Németh Erika, directoarea Departamentului pentru Minoritățile Naționale și Etnice din cadrul Oficiului Primului Ministru. Evenimentul va

avea loc cu începere de la ora 15.00.

A.C.

Bichișciaba

Sfințire
de troiță
la Bichișciaba

Sâmbătă, 31 octombrie, în cimitirul românesc din Bichișciaba se va sfinți o troiță în memoria tuturor românilor, care își dorm somnul de veci în acest cimitir. După mai mulți ani de abandonare, parohia ortodoxă din Bichișciaba a reprimis în proprietate în luna februarie a acestui an cimitirul românesc, de la primăria orașului. Troița de lemn s-a realizat din dărnicia credincioșilor și va fi sfințită de PS Siluan, episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, ne-a informat părintele paroh Teodor Marc.

E.I.

Consultanță româno-maghiară
pe probleme de pensii

Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale din România, în colaborare cu Direcția Generală de Pensii din Ungaria, organizează la Budapesta, în perioada 3–5 noiembrie, Zile de Consultanță pe probleme de pensii.

Consultările vor avea loc între orele 9.00 și 16.00, la sediul Direcțiunii Regionale de Pensii din Centrul Ungariei, Budapesta, strada Fiumei nr. 19/a.

R.P.

nească

Foaia românească

Foaia româ-

Cinci români din Chitighaz, distinși pentru devotamentul lor în folosul comunității

În ziua de 23 octombrie, Ungaria se amintește de cei căzuți în revoluția anticomunistă din 1956, când mii de cetățeni au protestat împotriva guvernului prosovietic din țară. Cu această ocazie, Primăria din Chitighaz a organizat o serbare de comemorare, când pe lângă depunerea de coroane la monumentul chitighăzenilor căzuți cu 53 de ani în urmă, a decernat și câteva premii importante. Cinci dintre cele nouă premii au fost acordate unor români din Chitighaz.

Serbarea a început cu un program literar-artistic, prezentat de școlari. În cuvântarea sa, primărița *Maria Gyuricska Kalcsó* a accentuat importanța păcii și înțelegerii dintre localnici, cinstită și susținerea reciprocă într-o lume în care cei nevinovați nu mai trebuie să aibă frică, să sufere de pierderea libertății, de pierderea vieții lor. Apoi, instituțiile, organizațiile și partidele din localitate au depus coroane la monumentul pe care sunt înșirate numele chitighăzenilor căzuți cu 53 de ani în urmă, pentru că au crezut în dreptul fiecărui om la libertate.

În urma comemorării, la primărie a avut loc ședința festivă a Consiliului Local, în cadrul căreia s-au acordat premii pentru nouă persoane, dintre care pentru cinci români. Primărița *Maria Kalcsó* a subliniat meritele celor distinși care au depus eforturi în folosul comunei. Consiliul Local a considerat vrednici pentru distincții persoane care au lucrat în viața publică, în sfera civilă sau în profesia lor spre binele localnicilor, care au fost și sunt adevărați chitighăzeni.

Bucătăreasa *Florica Maroșan* a primit recunoașterea Primăriei deo-

iubirea moștenirii spirituale românești, realizând chiar și la ea acasă o mică casă-muzeu cu obiecte strămoșești.

Pentru prima dată s-a acordat distincția „Cetățean de onoare al Chitighazului”, distincție pentru care con-

rece o viață-ntreagă a servit localității, împlinindu-și datoria cu cinste, ocrotind copiii săraci, și alături de gătitul mâncărilor delicioase a avut mereu o vorbă bună pentru oricine.

Învățătoarea *Aurica Otlačan Brindaș* a predat la școala românească din Chitighaz din anul 1963 până la ieșirea sa în pensie. Doamna învățătoare a lucrat neobosită pentru îmbogățirea cunoștințelor elevilor săi, servind învățământul public și românesc din comună.

Maria Sarca Zombai, până în 2006, timp de 40 de ani a activat ca profesoară la școala românească, și-a consacrat cariera pentru cultura și tradițiile românilor, transmitând multor generații de elevi

silierii l-au considerat vrednic pe *Ștefan Frătean*, fiul satului, care astăzi trăiește la Budapesta. Ștefan Frătean, director în Departamentul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din cadrul Căminului Primului Ministru, susține cu mult devotament consătenii săi, în mod deosebit comunitatea românilor din Chitighaz.

Cea mai importantă distincție din localitate este cea cu titlul „Pentru Chitighaz”, care s-a acordat răposatului *Ioan Ardelean*. Distincția postumă a fost înmănată soției sale *Elena Ardelean*, căreia localnicii au ținut să-și exprime recunoașterea pentru activitatea devotată a lui *Ioan Ardelean*, în funcția de consilier.

Rita Pățaș

EDITORIAL

Fie-ți rușine!

Zi de zi, mintea, gândirea noastră este agresată prin televiziune, radio sau ziare. Ni se scot ochii cu fel de fel de creme de întinerire și ni se spală creierii cu detergenți care scot și cele mai urâte pete. Reclamele supra-colo-rate și publicitatea care se varsă către noi în permanență ne modifică gândirea, ne violează sentimentul de discernământ. Dar pe lângă reclame, mai sunt numeroase dovezi că mass-media de azi din Ungaria manipulează rațiunea tuturor cetățenilor, de la copil la bătrân, de la majoritar la minoritar.

Dacă ești majoritar și se transmite că, în aceste vremuri de criză, dacă ești ungar adevărat, ești de dreapta, dar și mai bine dacă ești de extrema dreapta. La alegerile de la anul să faci bine să votezi, deci, pe acel partid de dreapta, care sigur va scoate țara din rahat (refăcând chiar și Ungaria Mare!). Tu, cetățeanul de rând, nu ai treabă nici să te gândești prea mult. Doar fă ce ți se cere!

Dacă aparții, însă, vreunei minorități naționale sau etnice, prin presă și se aduce zilnic la cunoștință că ești un cetățean de rangul al doilea, că neamul din care faci parte, oricare ar fi acela, este mult mai prejos decât națiunea maghiară, că cei la fel ca tine sunt cu toții tâlhari, care au furat teritorii de la unguri, etc., etc. Deci, dă slavă Cerului că ești răbdător de către populația majoritară. Dar cel mai bine ai face totuși să-ți negi trecutul, să te lepezi de maică-ta și tatăl tău, de bunicii și străbunicii tăi, să-ți ștergi din minte pe veci limba și credința lor, să fii ca orice om „normal”.

Zilnic găsim în ziare, în televiziune, la radio exemple care întăresc acest lucru. Cel mai citit cotidian budapestan publica zilele trecute o scriere despre niște „hoți brutali din România”, care în tot articolul sunt numiți „hoți și ucigași ROMÂNI”, ca, de fapt, dacă citești cu atenție articolul, să-ți dai seama că aceștia se numesc... *F. József* și *R. Attila*.

„Românii sunt leneși și murdari...” Cu acest titlu se publica pe site-ul InfoRádió informația referitoare la obținerea premiului Nobel pentru Literatură al *Hertei Müller*, redactorii site-ului făcând o selecție dintr-un interviu publicat acum cinci ani în revista „Élet és Irodalom”, în care, de fapt, scriitoarea bănățeană susține tocmai contrariul. Ea povestea cum a redescoperit lumea ajungând din satul natal în capitala Banatului, la Timișoara, și cum stereotipurile pe care le aducea cu ea de acasă s-au dovedit a fi neadevărate. Adică, acasă auzea că românii sunt leneși și murdari, dar ea s-a convins exact de contrariul acestei prejudecăți.

Șirul exemplurilor ar putea continua la nesfârșit. Important ar fi conștientizată presiunea de asimilare la care sunt supuse și azi naționalitățile din Ungaria. Tendința a rămas neschimbată, doar metodele s-au schimbat în ultimele decenii, devenind mult mai parșive. Azi nu mai ești băgat la închisoare dacă ești de altă limbă și naționalitate, sau nu trebuie să-ți maghiarizezi numele ca să-ți poți cumpăra un petec de pământ (pentru că ți-a fost maghiarizat de la naștere). Ești supus însă – zi de zi – unor manipulări publice, prin care te asimilezi tu singur, din propria ta voință.

Fie-ți rușine! – îi spui unui copil dacă vrei să-l pedepsești. Minoritarilor din Ungaria li se transmite acest sentiment de rușine nu doar în copilărie, nu doar prin învățământul public, care conține multă tentă naționalistă, ci prin diverse căi, zi de zi. Bătăilor sau pedepselor trupesti mulți au rezistat în vremuri mult mai grele decât cele pe care le trăim azi, dar umilinței publice și sentimentului permanent de rușine e mult mai greu. Ori cedezi, cum au făcut-o foarte mulți, ori îți întărești convingerea și nu te lași manipulat. Cale de mijloc nu există.

Eva Iova

Pe scurt...

NOI MINISTRI PROPUȘI

Birourile Permanente reunite ale celor două Camere ale Parlamentului de la București au decis, luni ca votul în plen asupra Cabinetului Croitoru să aibă loc miercuri, 4 noiembrie. Primul-ministru desemnat al României, *Lucian Croitoru*, a anunțat componența noului Cabinet, format din 14 portofolii, față de 19 cât a avut anterior. Din Executivul propus fac parte *Gheorghe Pogea*, nominalizat pentru Ministerul Finanțelor, *Florin Saghi* – Ministerul Administrației și Internelor, *Radu Berceanu* – Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor, *Bogdan Aureescu* – Ministerul Afacerilor Externe, *Adrieian Videanu* – Ministerul Economiei și Comerțului, *Daniel Funeriu* – Educație, Cercetare, Tineret și Sport, *Vasile Blaga* – Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului, *Mihai Șeitan* – Ministerul Muncii, *Mihai Stănișoară* – Ministerul Apărării, *Cătălin Predoiu* – Ministerul Justiției, *Adrian Rădulescu* – Ministerul Agriculturii, *Cristian Vlădescu* – Ministerul Sănătății, *Theodor Paleologu* – Ministerul Culturii și *Sulfina Barbu* – Ministerul Mediului.

ZIUA ARMATEI ROMÂNE

Ziua Armatei Române este sărbătorită în fiecare an la 25 octombrie, dată care marchează eliberarea Transilvaniei în 1944 de sub ocupația germană. Reprezentanțele oficiale ale României în Ungaria marchează în fiecare an Ziua Armatei. Ambasada României la Budapesta a organizat marți o comemorare la parcela eroilor români din Cimitirul Central din Rákospalota, iar după-masă, la Muzeul Militar s-a vernisat o expoziție de fotografii realizate în timpul primului și celui de-al doilea război mondial.

ALEGERILE PREZIDENȚIALE, LA CASELE DE PARIURI

Casa de pariuri Gamebookers a anunțat cotele candidaților pentru postul de Președinte al României, la alegerile din 22 noiembrie 2009. Cota cea mai mare o are actualul președinte, *Traian Băsescu*, urmat la mică distanță de candidatul Partidului Social Democrat, *Mircea Geoană* și de cel al Partidului Național Liberal, *Crin Antonescu*.

Tratatul de la Lisabona și minoritățile

Este o problemă bine-cunoscută că diferitele structuri ale Uniunii Europene (UE) se ocupă prea puțin cu problemele celor 100 de milioane de cetățeni aparținând a peste 300 de minorități din cele 47 de țări ale Europei. Schimbări reale în această privință vor putea fi obținute doar în urma adoptării Tratatului de la Lisabona.

Tratatul de la Lisabona, cunoscut sub numele de Tratatul de Reformă va înlocui tratatul constituțional european. Textul tratatului s-a finalizat la Lisabona încă în 2007. Intrarea în vigoare a actului a fost programat inițial pentru 1 ianuarie 2009, dar ratificarea de către toate statele membre UE întârzie. În urma ratificării Tra-

tatului, Uniunea Europeană va avea personalitate juridică, funcția de președinte al Consiliului European va fi transformată într-una permanentă de „Președinte al Uniunii”, cu un mandat de 2 ani și jumătate, va fi înființată funcția de ministru de externe al Uniunii, numărul de comisari va fi redus cu o treime, se va modifica modalitatea de vot în cadrul Consiliului.

În cea ce privește abordarea problemelor minorităților naționale, Tratatul de la Lisabona prevede modificare Tratatului de instituire a Comunității Europene.

Se propune introducerea chiar la Dispoziții generale a unui alineat nou cu următorul text: „Uniunea se întemeiază pe valorile res-

pectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.”

După mult discutatul proces de ratificare a documentului în Irlanda, acum atenția se îndreaptă spre Cehia, ca singura țară care nu a semnat încă actul reformei UE. Lămuriri în această privință se așteaptă în aceste zile de la Praga.

Șt. Frățean

Artistul plastic Ștefan Oroian expune la bienala din Arad

La începutul lunii noiembrie, bienala de artă contemporană de la Arad își deschide porțile. Evenimentul se dorește a fi un adevărat punct de întâlnire a celor mai reprezentative lucrări realizate de artiști ai spațiului euro-regional. Artiștii expozanți sunt din Româ-

O sculptură de Șt. Oroian

nia, Ungaria, Croația și Cehia, iar pentru ca bienala arădeană să capete un caracter internațional aparte, în proiect au fost cuprinse și alte orașe, partenere ale Aradului. Anul acesta, arădenii sunt așteptați să vizioneze cele peste două sute de lucrări selectate de juriul bienalei, care vor fi expuse la Galeria Delta, la Muzeul de Artă și la Galeria M. Eminescu, după care expoziția itinerantă va porni spre Cehia, Ungaria, Austria și Germania. La grandioasa expoziție participă cu o lucrare din ciclul „Moștenire” și artistul plastic julan Ștefan Oroian. Deschiderea oficială a manifestării va avea loc vineri, 9 noiembrie, în sala festivă a Palatului Administrativ Arad. A.B.

Institutul
Cultural
Român

www.icr.ro

Comemorare
Iosif Vulcan
la Leta Mare

Asociația Culturală a Românilor și Autogovernarea Românească din Leta Mare organizează, pe 14 noiembrie, tradiționala manifestare în cinstea lui Iosif Vulcan. Serbarea va începe la ora 14.00, la Primăria orașului, după care, de la ora 15.00 se vor depune coroane de flori la mormântul preotului și scriitorului Iustin Popfiiu, la mormântul familiei Irinyi și la placa comemorativă a lui Iosif Vulcan.

A.C.

Filarmonica
din Arad
în concert
la Jula

Casa de Cultură „Erkel Ferenc” din Jula organizează, pe 7 noiembrie, Ziua „Erkel”. Cu această ocazie va concerta Filarmonica de Stat din Arad, dirijor *Dorin Frandescu*, solist fiind *Sorin Dogariu*. În cadrul concertului simfonic se vor interpreta opere de ale lui Erkel Ferenc, Liszt Ferenc și Franz Schubert. Concertul, care va avea loc în sala de spectacole a Casei de Cultură „Erkel”, va începe la ora 19.00. Intrarea este liberă. R.P.

Calendarul românesc 2010

În luna decembrie, în preajma sărbătorilor de iarnă, cititorii noștri se vor putea bucura de o nouă ediție a Calendarului românesc. Almanahul va conține o succintă prezentare a principalelor evenimente din viața publică a românilor din Ungaria în anul 2009, activitatea pe plan cultural și religios, cea mai importantă și necesară unei minorități pentru a-și afirma și păstra identitatea. Nu vor lipsi paginile de tineret cu eveni-

mente școlare și preșcolare, paginile inedite din poezia și literatura românească, folclor, divertisment, umor și noutăți din întreaga lume.

Cei care doresc să contribuie cu scrieri la ediția pe 2010 a Calendarului românesc sunt rugați să le trimită acestea până cel târziu pe 20 noiembrie, pe adresa redacției „Foaia românească” sau pe e-mailul foaia@foaia.hu.

A.B.

Extremiștii unguri amenință românii din Bătănia

„Nu mai vreau să mă întorc la Bătănia! Mi-e frică!”

În noaptea de 23 octombrie, făptași până în acest moment necunoscuți au spart geamul unui cetățean român care și-a cumpărat o casă în Bătănia. În cutia poștală a lui *Marin Crișan* a fost lăsat un mesaj cu harta Ungariei Mari, pe care scria următoarele: „Voi, gunoaie de români, nu v-a fost de ajuns Ardealul, vă mutați și pe acest mic teritoriu care ne-a mai rămas?! Nu vom fi liniștiți până vor trăi români dincoace de Carpați! Scris de: Grupul Apărător al Patriei”. Sub harta Ungariei Mari mai figurează inscripția: „Dispară Trianonul!”.

Marin Crișan a declarat luni pentru „Foaia românească”, că vineri seara era acasă la el, la Arad, când l-a sunat vecinul său din Bătănia spunându-i că i-au spart geamurile casei din Ungaria. „M-a sunat vecinul meu ungur, că mi-au spart geamurile casei. Nu m-am speriat atunci, am crezut că probabil au fost niște copii. Dar pentru că n-am putut dormi toată noaptea, totuși m-am dus la Bătănia să văd casa. Vecinii unguri au chemat deja poliția locală, care deși s-a deplasat, n-a făcut nimic. Acolo am văzut că numai un geam s-a spart, celălalt a rezistat cărămizii pe care am găsit-o acolo. Atunci n-am dat nici o importanță celor întâmplate, numai că dimineața, când m-am pus pe treabă

Foto: adevarul.ro

în grădină și m-am uitat în cutia poștală, am dat de o scrisoare pe care eu nu știam s-o citesc, deoarece nu știu bine ungurește. I-am dat-o vecinului ungur s-o citească, care mi-a citit șocat amenințarea. Atunci m-am speriat de tot și m-am dus din nou la poliție. Vecinii mei unguri se văitau. Din păcate, poliția nu a luat nici atunci nici o măsură. Duminică m-am dus la biserică, unde am aflat că au mai primit și alte trei familii astfel de amenințări. Nu știu ce se întâmplă, dar pot să spun că mi-e frică...”

Marin Crișan este un om de afa-

ceri din Arad, care și-a cumpărat casă și a investit mulți bani în ea, doar ca să vină aici în vacanță cu familia, însă acum nu mai vrea să se întoarcă. Îi este frică.

Contactând Poliția din Bătănia am fost informați că autoritățile locale au început cercetările la fața locului, dar identitatea făptașilor încă nu este cunoscută. În cursul zilei de marți, Marin Crișan a depus la poliția din Bătănia scrisoarea originală găsită în cutia sa poștală, pentru ca poliția să o supună unor probe de amprente.

Rita Pățaș

Semnal de carte

O carte despre istoria frontieriștilor

Vinerea trecută, la Universitatea „Babes-Bolyai” din Cluj-Napoca a avut loc lansarea cărții „Istoria recentă în mass-media. Frontieriștii”, de *Brîndușa Armanca*, director ICR Budapesta. Apărută în 2009, printr-un proiect finanțat de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului, cartea doamnei Armanca recuperează din mass-media

epoca frontieriștilor, încheiată în decembrie 1989.

„Istoria recentă în mass-media. Frontieriștii” este un elogiu adus jurnalismului consistent, capabil să contribuie la recuperarea onestă a istoriei românești.

Volumul conține mărturii ale transfugilor care au avut șansa să nu fie arestați sau împușcați la frontieră, obținute în timpul filmărilor la documentarul „Li se spunea frontieriști”, o listă a împușcaților găsită în arhivele militare, o reconstituire a cimitirelor de pe Clisura Dunării, unde erau îngropați ca necunoscuți frontieriști împușcați de grănicerii români sau sârbi.

A.B.

Se pot face înscrieri la Festivalul de Film al Naționalităților

Anul acesta, Festivalul de Film al Naționalităților a ajuns la cea de-a VI-a ediție. Gazdele festivalului din 2010, care se organizează din doi în doi ani, vor fi românii din Ungaria.

Pot concura redacțiile de naționalitate ale televiziunilor publice și respectiv redacțiile preocupate de diferite subiecte ale minorităților din țară, cu filme realizate după data de 1 ianuarie 2008. Se pot prezenta și televiziuni comerciale, televiziuni locale sau orașenești și ateliere de film sau producători de film. Categoriile în care trebuie să se încadreze filmele sunt filme documentare, de prezentare a unei comunități (monografii, portrete, reportaje). Montajele să nu fie mai lungi de 60 de minute, se trimit pe DVD în 4 exemplare și dacă sunt în limba unei minorități se cere să aibă titraj sau dublaj în limba maghiară. În programul festivalului de film doar acele filme vor putea participa, care sunt anunțate până pe 1 decembrie 2009, și a căror copie este trimisă până pe 15 ianuarie 2010.

A.B.

www.nemzetisegifilmszemle.com

Pe scurt...

SEGHEdin

Cu ocazia Zilei Armatei Române, pe 27 octombrie, Consulatul General al României a organizat ceremonia de comemorare a ostașilor români căzuți în cursul celui de-al doilea război mondial, în luptele purtate pe teritoriul Ungariei. Ceremonia a inclus o slujbă de pomenire, oficiată de pr. *Aurel Becan* și depunerea de coroane la Monumentul Eroilor Români din Cimitirul Central al orașului Seghedin.

SZARVAS

Deoarece datele de care am dispus la începutul lunii septembrie, când am publicat numărul studenților înscriși la catedrele de limba română de la facultățile din Ungaria nu erau complete, acum vă anunțăm că situația actuală la Universitatea „Sfântul Ștefan”, Facultatea Pedagogică „Tessedik Samuel” din Szarvas este următoarea: studenți la zi sunt 2 educatoare, iar la cursuri „prin corespondență” cu participare obligatorie la consultații la toate obiectele de învățământ au obținut punctajul necesar 4 educatori și 1 învățătoare.

MICHERECHI

Vineri, 30 octombrie, în cimitirul vechi din Micherchi are loc ceremonia de comemorare dedicată eroilor români căzuți pe teritoriul Ungariei în timpul celui de-al doilea război mondial. În aceeași zi, Primăria locală va depune coroane de flori la monumentul eroilor din sat, ridicat în fața clădirii Primăriei.

BUDAPESTA

Între 26-30 octombrie, la sediul ICR Budapesta a avut loc manifestarea „Linia 3B: Bauhaus-Budapesta-București” (prezentare de machete, planșe și alte lucrări realizate de studenții maghiari), ce deschide seria conferințelor pe această temă. Invitatul din România al ICR Budapesta a fost *Marius Marcu-Lăpădat*, doctor, arhitect, designer, grafician și profesor universitar la Catedra de Studii Formei & Ambient Arhitectural, Facultatea de Arhitectură de Interior, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”.

Patru persoane urmând pe Cristos în apa botezului

În ziua de 18 octombrie, înaintea Bisericii Baptiste din Chitighaz și a oaspeți-

lor acesteia, patru persoane în haine albe, Maria Istin, Eva Gros, Henrieta

Sabău, Máthé Ferenc jr. și-au mărturisit credința personală în Isus Cristos și L-au urmat pe Domnul lor în apa botezului. Prin scufundarea sub apă și ieșirea de acolo au exprimat moartea omului vechi, omul fără Dumnezeu, și nașterea omului Nou, omul cu Cristos.

La serviciul divin de sărbătoare, pastorul Szűcs Sándor din Satu Mare a vestit Cuvântului lui Dumnezeu pe baza textului biblic Fapte 8:26-39. Famenul etiopean a fost un om bogat, cu influență, totuși a avut nevoie de Dumnezeu, a avut nevoie de mântuire, după cum avem și noi.

Botezul a fost săvârșit de pastorul girant al bisericii noastre Hetényi Lajos. Noii membri ai bisericii au fost salutați de cor, fanfara, corul bărbătesc și grupul tinerilor.

Al Domnului să fie slava pentru tot ce a lucrat în aceste patru suflete.

G. Rus

Conferința anuală a pastorilor penticostali

În organizarea Comitetului Executiv al Cultului Creștin Penticostal din România, în zilele de 28-30 octombrie s-a desfășurat Conferința națională pastorală la Sovata, jud. Mureș. Prin conducerea preșe-

dintelui Pavel Riviș Tipei (foto), la conferință au participat pastorii penticostali ordinați în mod oficial, delegați, respectiv câte un delegat la 1500 de membri.

Temele principale ale conferinței au fost:

1. Votarea Regulamentului electoral și modificări la Statutul de organizare și funcționare al Cultului Creștin Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România.

2. „Familia creștină – căsătorie, divorț, recăsătorire”. Lectori pentru această temă au fost pastorii Ioan Gurău, Aurel Moldovanu și Ioan Filip.

R.P.

Artiști creștini în turneu

Artiștii participanți la Tabăra de Creație ReCreativ, care a avut loc în toamna anului 2009, organizează o serie de expoziții de sculptură, pictură, fotografie, grafică, efecte vizuale și animație 3D.

Se va putea experimenta mesajul mărturisitor al lucrărilor, care vor fi expuse în 5 locații din România, începând cu Oradea și continuând cu orașele Cluj, Arad, București, Timișoara. Prima expoziție de la Oradea va fi vernisată în data de 7 noiembrie, ora 17.00 (ora României), la Cafeneux, str. Nicolae Jiga nr. 25.

Turneul ReCreativ abordează tematica artei creștine unde artiștii încearcă prin lucrările lor să trezeas-

că în public emoția întâlnirii, să îi atragă într-o experiență cu Dumnezeu, să îi conducă către zona în care începe să palpeze credința, așa cum spune Dan Punic.

Cei care vor încerca să transmită prin imagine, cu-

loare, forme și concept, vocea transcendentală a lui Dumnezeu sunt: Marius Ancuța, Andu Bădiță, Radu Clețiu, Eunice Dănuț, Călin Deac, Alina Iaconviciuc, Janina, Lidia Mateescu, Darius Mîrza.

Biblia – un învățător

„Sunt mai învățat decât toți învățătorii mei, căci mă gândesc la învățăturile Tale.” (Psalm 119:99)

Renumitul profesor de teologie, germanul Cristopf Ernst Luthard (1823-1902), scria despre greutățile ce pot apărea în calea celui

ce-și propune să citească Biblia: „Dacă observăm sau auzim ceva despre un prieten vechi și mult încercat, ne vom lepăda imediat de dânsul și îl vom condamna sau vom aștepta mai bine ca vremea să aducă vreo lămurire? Un ast-

fel de prieten vechi și mult încercat pentru noi este Biblia. Când apar lucruri grele de înțeles, să așteptăm mai bine cu modestie ca viitorul să ne lămurească decât să judecăm în pripă. Suntem siguri că am înțeles bine? Nu se poate să fi

trecut cu vederea vreun alt înțeles? În vechime, credincioșii au recunoscut că Biblia nu ne este dată ca să ne învețe astronomia, ci drumul spre veșnicie și că ea vorbește despre mișcările corpurilor cerești în chip popular, pe înțelesul

tuturor. Ar putea să mai apară, în timp, anumite neînțelegeri între concepția Bibliei și părerile noastre, dar prin aceasta, Scriptura nu va pierde din valoarea sa.”

Este și pentru noi Biblia un învățător?

Amplă sărbătoare la Patriarhia din București

Cu prilejul sărbătoririi Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, Catedrala Patriar-

hală din București a avut un program liturgic special. Marți, în ziua pomenirii

www.patriarhia.ro

Imagini de la procesiunea „Calea Sfinților” de la București cu moaștele Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, cu moaștele Sfântului Ierarh Vasile cel Mare, cu moaștele Sfântului Grigore Teologul, cu moaștele Sfântului Grigore de Nyssa și ale Sfinților Împărați Constantin și Elena

ocrotitorului Bucureștilor, Patriarhul României a oficiat Sfânta Liturghie alături de un sobor de arhieriei membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. La slujbă a fost prezent și Prea Sfințitul Siluan, Episcopul românilor din Ungaria.

Miercuri, 28 octombrie, în ziua prăznuirii Sfântului Ierarh Iachint de Vicina, primul Mitropolit al Țării Românești, la Catedrala patriarhală a fost oficiată Sfânta Liturghie arhierască, urmată de slujba de Te Deum, la care au participat membrii Sfântului Sinod al BOR. Tot miercuri, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhiei, a avut loc și ședința solemnă a Sfântului Sinod al BOR cu tema „Anul comemorativ-omagial 2009 al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei și al celorlalți Sfinți Capadocieni în Patriarhia Română”. În același cadru festiv a fost lansat albumul „Domnitorii și ierarhii Țării Românești. Ctitoriile și mormintele lor”, apărut recent la Mitropolia Munteniei și Dobrogei, informează basilica.ro.

A.B.

Cerc de pictură pe sticlă la Bătania

Copiii de la Școala Generală „Lucian Magdu” din Bătania participă, în perioada 17 octombrie-19 decembrie, la un cerc de pictură pe sticlă, organizat de cadre didactice și de Biserica Ortodoxă Română din localitate.

În cadrul acestei activități, îndrumați de preotul Ilie Ciocan, de Mihaela Putin și Agneta Șutea, dar și de câteva mămici ini-moase, copiii vor deprinde arta picturii icoanelor pe sticlă, dar și câteva noțiuni de religie, vor învăța de asemenea și poezii sau rugăciuni destinate momentelor importante din viață, precum și câteva colinde.

Participanții la acest cerc au fost onorați, la primul

curs, de prezența Preasfinției Sale Episcopul Siluan, care a insuflat activităților un start plin de încredere și determinare.

La finalul cursurilor, icoanele vor fi expuse la Școala Generală „Lucian Magdu” din Bătania, unde vor putea fi admirate de vizitatori. Apoi organizatorii vor desfășura, în cadrul Bisericii Ortodoxe Române din localitate, o licitație pentru vânzarea lucrărilor copiilor. Cu banii obținuți, copiilor li se vor achiziționa cadouri de Crăciun, ne-a destăinuit Mihaela Putin, educatoare la grădinița românească din Bătania și inițiatora cercului de pictură.

A. Butar

Răspunsuri duhovnicești Familia, „taină a creației”

❖ Care este rolul familiei în viața creștinilor?

Familia are temei divin, este chipul original, autentic al constituției și vocației umane. „Cea dintâi familie s-a întemeiat în rai, având ca preot și martor pe însuși Dumnezeu”. Textul biblic revelează: „Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie. Și Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul” (Facere 1, 27-28). Cuvintele binecuvântării divine apar ca un ritual liturgic. Familia este „taină a creației”. Inspirat, în Duhul Sfânt, Psalmistul pune în lumină acest caracter sacru: „Ce este omul că-Ți amintești de el? Sau fiul

omului, că-l cercetezi pe el? Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinste l-ai încununat pe el” (Psalm 8, 4-5). Adânc semnificativ, în ritualul ortodox al Tainei Cununiei, îndată după așezarea cununilor pe capetele mirelui și miresei, arhierul sau preotul binecuvântează rostind (de trei ori) aceste cuvinte ale psalmistului: „Doamne, Dumnezeul nostru, cu mărire și cu cinste încununează-i pe dânsii”.

Copiii, după cuvântul Apostolului: „ascultători cu toată buna-cuviință” (I Timotei 3,4), reprezintă o plinire a existenței, a familiei. Omul se împlinește prin această întreită cale: prin dreaptă credință în Dumnezeu care îi sfințește,

printr-o chemare, vocație în care își află un rost al vieții și prin urmași: fii sau ucenici.

Urmașii, îndeosebi copiii, sunt un semn adânc al iubirii, al unității. Mântuitorul spune, privind bărbatul și femeia: „...nu mai sunt doi, ci un trup (Mat. 19, 6). Copilul revelează această unitate. Din pruncul odrăslit și născut, cei doi părinți nu se mai pot retrage niciodată, prezența lor în copil este irevocabilă, pe totdeauna, aici se dezvăluie profund misterul asemănării. Este cea mai profundă icoană, „a asemănării” (Facere 1, 26), a veșnicei prezențe a Părintelui ceresc în Fiul Cel veșnic și în Duhul Sfânt.

(Dialog cu părintele Constantin Galeriu)

Botez ortodox la Micherechi

Taina Botezului marchează unirea unei făpturi noi cu Duhul lui Dumnezeu. Prin aceasta, orice prunc primește puterea de-a crește în toate darurile Duhului: dragostea, bucuria, pacea și credința. Familia Ioan Gomboș și Monica Ianc Gomboș din Micherechi s-a bucurat pe 18 octombrie de un asemenea eveniment unic în viața micii lor odrasle. În biserica ortodoxă, preotul paroh Ioan Bun a săvârșit botezul micuței Emilia, a cărei nașă a fost Edina Gomboș.

A.C.

Copiii din Bătănia au cucerit inimile educatoarelor

Princhiindeii din grupa „Raza soarelui” de la Grădinița românească din Bătănia au ținut o mică serbare joi, 22 octombrie, în cadrul zilei metodice cu titlul „Anotimpurile copilăriei” ediția a II-a. Cu această ocazie, cei mici au cucerit inimile educatoarelor sosite de la mai multe grădinițe, unde se învață limba română în Ungaria (Chitig haz, Micherechi, Apateu, Peterd), precum și educatoare de la grădinițe din Arad, Timișoara și Oradea. După cum știm, sufletul copilului este ca o carte deschisă pe care o putem modela cu dragoste și dăruire. Această dăruire și dragoste s-a văzut la doamnele educatoare de la grădinița românească din Bătănia, *Ecaterina Nagy* și *Mihaela Putin*. Micuții au dansat și au spus poezii, în limbile română, maghiară și engleză, au interpretat scenete, etc. Programul copiilor a fost deosebit de variat și totodată a fost bogat sub aspect metodic.

A urmat o ședință de

ocupație practică, legată de dexteritate și motricitate a mâinilor, unde împreună cu educatoarele invitate care s-au ocupat de grupuri de copii, copilașii au confecționat lucrășoare nostime pentru invitați. La sfârșit s-a discutat despre tematica zilei metodice, anotimpurile copilăriei, relația dintre părinți-educatoare, având în centru copilul.

„Eu consider că această activitate, unde ați auzit că se vorbește românește, este un lucru foarte mare.

Ați văzut cu cât suflet și cu câtă inimă copiii se dăruiesc cuvântului românesc și acest lucru nu înseamnă puțin, ci dimpotrivă...”, a mărturisit profesoara *Lucreția Fluieraș* de la Catedra de limba română a Facultății Pedagogice

din Szarvas. Profesoara Fluieraș a mai precizat că participă întotdeauna la aceste întâlniri cu un mare interes profesional și emoțional, pentru că aici răsar primii vlăstari ai limbii române în care ne putem pune speranțe, care, dacă vor avea un cadru didactic foarte bun, cu siguranță vor duce limba mai departe.

A. Butar

Școala din Apateu implicată într-un proiect internațional

Pe 21 octombrie, elevii claselor a 2-a și a 3-a a Școlii generale din Apateu, însoțiți de cadrele didactice și de directoarea școlii *Vad Erzsébet*, au fost primiți de elevii clasei a 2-a și de profesoarele *Lavinia Sabău* și *Ioana Abrudan* de la Școala generală cu clasele 1-8 „*Andrei Mureșanu*” din Oradea. În cadrul primei întâlniri de proiect internațional, intitulat „Ro-

mâni pentru români”, copiii s-au deplasat în Orășelul Copiilor pentru o activitate de creație. După momentul de acomodare, elevii au făcut cunoștință unii cu alții, apatenii au primit daruri confecționate de elevii orădeni, câte un semn de carte cu poza clasei, și au învățat imnul step by step „Prietenii” în trei limbi, română, maghiară și engleză.

A.C.

Elevii din Micherechi fac cunoștință cu educația „Step by step”

30 de elevi de clasa a 3-a și a 4-a, alături de 5 profesori însoțitori, *Ana Martin Ardelean* (învățătoarea clasei a 3-a), *Eva Petrujan*, *Florica Ruja* (învățătoarea clasei a 4-a), *Eva Bordaș Ruja* și directorul *Zoltán Ruja* de la Școala generală din Micherechi au fost într-o vizită de experiență, pe 16 octombrie, la Școala generală „Aron Cotruș” din Arad. În cadrul acestei vizite, grupul din Micherechi a luat

parte la activitatea elevilor arădeni dintr-o zi de școală.

Scopul întâlnirii a fost întărirea relațiilor de parteneriat dintre cele două instituții și cunoașterea învățământului alternativ „Step by step”. Despre procesul de învățare „Step by step”, practicat la școala din Arad, directorul școlii din Micherechi ne-a spus următoarele:

– După primirea călduroasă, a inițiatorilor

Loredana Gavrileta și *Ghizela Kravec* am luat parte la o oră model, unde și copiii din Micherechi au participat activ. Metoda învățământului alternativ „Step by step” se derulează pe activități în raport cu capacitatea individuală a fiecărui copil. Mobilierul din sala de clasă este aranjat pentru a da posibilitatea ca dascălii să poată supraveghea întreaga activitate, astfel încât să fie posibil ca educarea elevilor să se des-

ășoare în grupuri mici, individual sau în grupuri mari. Acesta este confortabil și adaptat vârstei copiilor. Învățătorii pot mișca liber de la un centru la altul. Clasa este împărțită în centre de activitate, copiii lucrând simultan la activități diferite. În sala de clasă este un loc pentru ca fiecare copil să-și poată expune lucrările în centrele de activitate, în care le-au realizat. Centrele esențiale pentru o clasă de ciclul primar includ un centru de citire; un centru de scriere; un centru de matematică; un centru de științe; un centru de arte și un centru de construcții. După ora model, au început activitățile în patru grupe. Fiecare copil, la începutul activităților, trebuie să se înscrie, la care activitate dorește să înceapă, dar în cursul zilei va

parcurge toate centrele. Un lucru interesant este că elevii nu stau în bănci ca la celelalte școli, ci la mese, împărțiți pe centre de învățare în aceeași clasă. Astfel, un centru învață matematica, altul româna, geografia, ș.a.m.d. Săptămânal se ține o oră de științe. Activitățile sunt ținute de către doi profesori. Fiecare profesor se ocupă de două grupe. Elevii nu primesc note. Materialele copiilor sunt păstrate în dosare speciale pentru fiecare copil în parte, care, lunar sunt prezentate părinților.

Cu ocazia vizitei la Arad, elevii din Micherechi au făcut și un scurt tur al orașului și, așa cum le stă bine copiilor, înainte de întoarcerea spre casă, s-au distrat puțin în Casa de Joacă de la Arad.

A. Cioca

Și la Leucușhaz se învață româna

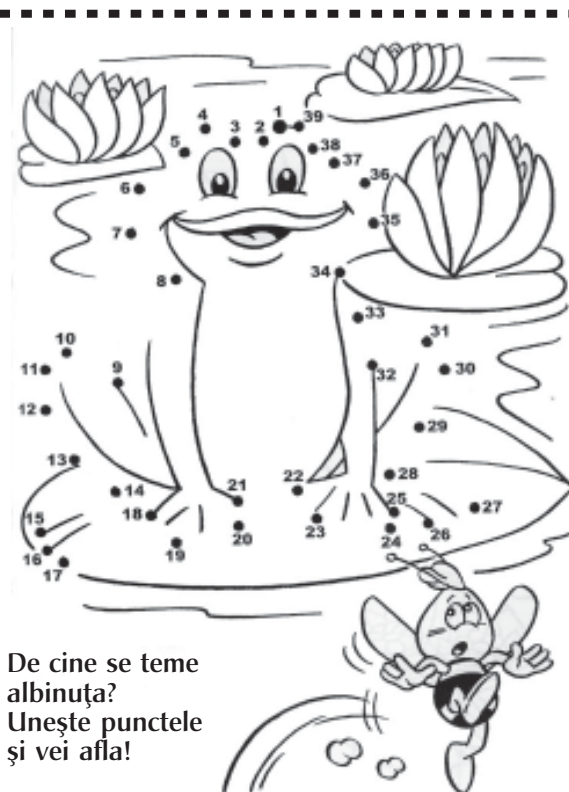
De trei ani de zile și la Școala generală din Leucușhaz s-a introdus predarea limbii române. Pentru început, limba română s-a introdus doar la clasele 1-4, iar acum învață limba română clasele 1-6. De clasele 1-4 se ocupă învățătoarea *Anica Covaci*, iar la elevii de clasele 5-6 pre-

dă limba română și engleză *Ana Luhas*.

Directoarea *Szűcsné Gergely Györgyi* ne precizează că începând cu anul școlar următor, la școala din Leucușhaz se va predă și la clasa a 7-a, iar peste doi ani toate clasele vor învăța limba română, iar la cursul superior se va pre-

da și cultură și civilizație românească. Această măsură va duce la integrarea deplină a elevilor din Leucușhaz în circuitul național și european în ceea ce privește deprinderea acestei limbi de circulație tot mai mare în Ungaria. Până în prezent, 110 elevi din 158 învață limba română. Copiii care învață românește participă deja la concursuri de poezie, proză și povestire, organizate în cadrul comunității românești din Ungaria. Recent, la concursul de poezie de la Bătaonia, un elev din Leucușhaz a luat premiul trei iar două fete au câștigat premii speciale. Școala generală acordă o importanță deosebită și obiceiurilor și tradițiilor românești.

A.B.

De cine se teme
albinuța?
Unește punctele
și vei afla!

Meseria de farmacist: responsabilitate și respect față de bolnavi

Interviu cu farmacistul Gheorghe Rocsin din Micherechi

Parlamentul Ungariei a adoptat pe 15 decembrie 2008 legea CVI/2008, prin care farmaciștii, care și-au susținut diploma de farmacist la vreo universitate de profil din Ungaria înaintea aprobării legii, au dreptul de a folosi titlul de doctor. Farmacistul *Gheorghe Rocsin* din Micherechi își amintește cu bucurie de anii petrecuți la Universitatea din Seghedin, unde a învățat această meserie frumoasă. Din anul 1997, împreună cu soția sa *Ildikó* conduce propria farmacie, în satul său natal, iar fiica cea mai mică, *Ildikó*, este studentă la Universitatea de Farmacie din Seghedin, unde a terminat și tatăl său.

– Pentru mine meseria de farmacist înseamnă o mare responsabilitate, conștiințiozitate și un respect față de persoana care se adresează pentru procurarea medicamentelor necesare. Consider că atitudinea etică față de munca noastră a determinat o legătură la nivel personal cu consătenii, cu clienții.

Ani de studenție

– Am terminat universitatea în anul 1982. Am fost admis în anul 1977, după ce am dat examenul de admitere din fizică și biologie. În acel an, de la Liceul „N. Bălcescu” din Jula doi elevi am intrat la Universitatea de Medicină și Farmacie din Seghedin, *Gheorghe Marc*, medic ORL-ist și cu mine. Cursurile universitare au durat patru ani și jumătate, care au fost grele, mai bine zis au fost

foarte grele. Pornind de la faptul că liceul a fost și este și azi un liceu cu profil uman, specializarea aleasă, chimia, a fost predată în mai puține ore săptămânal. Astfel, am avut mult de recuperat pentru cunoștințele necesare la universitate.

Practică în laborator

– După ce mi-am susținut examenul de stat, am fost în practică obligatorie la renumita farmacie „Aranykereszt” din Jula, timp de o jumătate de an. Din acest punct de vedere mă simt foarte norocos că mi-am putut face practica într-o farmacie, unde am cunoscut întreaga paletă a medicamentelor. Practicile de o lună din cursul anilor le-am făcut la Farmacia Nr.1, actualmente „Sas” din Bichișciaba, unde, pe acele

vremuri, a funcționat cel mai bun laborator din această regiune, având posibilitatea de preparare a diferitelor medicamente. După terminarea universității am lucrat la farmacia din Șercad. În acei ani, înaintașul meu, *Kertész Lajos*, a decis împreună cu familia sa că vor părăsi satul Micherechi. După mutarea

domnului *Kertész* de la Micherechi am ajuns să lucrez la farmacia din sat.

Reîntoarcere în satul natal

– Farmacia din Micherechi a fost unică în această circumscripție, pentru că autoritățile nu au dat aprobare pentru construirea acelor farmacii de la sate

unde numărul locuitorilor a fost sub 5000. Clădirea a fost inaugurată pe 20 august 1980. Regretatul farmacist, *Pálovics Gyula*, m-a însărcinat cu sortarea farmaciei din Micherechi. Am acceptat această cerere cu multă bucurie, fiindcă îmi iubesc satul natal. De la 23 august 1985 am devenit șef de farmacie la Micherechi, până pe 2 aprilie 1997, când farmacia a fost privatizată. Privatizarea a adus o schimbare radicală, plină de responsabilități. Timp de șase luni a trebuit să plătim în rată asortimentul care se afla în farmacie. Nu trebuie să spun, dar am fost nevoit să cer ajutorul financiar al întregii familii, ca să putem cumpăra toată marfa de pe rafturi. Munca noastră, pe care o desfășurăm zi de zi împreună cu soția *Ildikó*, necesită mare atenție în verificarea corectitudinii prescripțiilor. Sunt mândru de fetele mele, de *Monica*, care a terminat secția de psihologie la Universitatea „Pázmány Péter” și de *Ildikó*, care și-a ales această profesiune plină de responsabilitate și studiază la acea universitate, unde am fost și eu student, cu mulți ani în urmă...

A. Cioca

Ziua pensionarilor la Micherechi

Cu ocazia Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice, în organizarea Primăriei din Micherechi, sătenii cu vârsta de peste 60 de ani au fost invitați la Casa de Cultură, duminică, 25 octombrie, unde au avut parte de o masă comună și de un program literar-cultural oferit special pentru ei de către elevii școlii generale. Strănepotul lui Delea, *Zoltan Raț*, alături de unchiul său, *Ioan Covaci*, au cântat la vioară cunoscutele melodii din Micherechi, iar Echipa de păstrare a tradițiilor „Gheorghe Nistor” a interpretat dansuri locale românești.

A.C.

S-a dus Miska...

Zilele trecute m-a ajuns din urmă știrea că Mihai Cozma a decedat. La această știre mi-au trecut prin minte amintirile prieteniei noastre, legate încă din copilărie. Alegând printre aceste amintiri, m-am oprit la următoarea întâmplare: „Împărăția noastră” s-a întins pe hotarul dintre stația căilor ferate din Ghian (Kötegyán) și până la Micherechi, unde am trăit verile senine de vacanță cu prietenii mei Mihai Cozma, Tiberiu Roșu, Liviu Olah. Odată, în timpul unei hoinăreli prin „Împărăție” am dat de un lan de porumb plin cu ludăi (dovlecei de furaj), cu care scoream diferite jocuri. Atunci ne-a dat prin gând să-l păcălim pe gospodar, transmitându-i un mesaj anonim. Gândul a fost urmat de faptă sub forma unui scurt catren: „Mit bámulsz, tök vagyok, nőj jön meg a fejed oylanra, mint én vagyok.” („Ce te-nholbezi, sunt ludaie, crească-ți capul cum sunt eu.”)

De atunci au trecut mulți-mulți ani. Cu toții ne-am realizat, am devenit așezați, poate și mai înțelepți. Întâlnindu-ne ocazional, am schimbat câte-o vorbă despre grijile sau bucuriile noastre și ne-am dus mai departe. Într-un rând ne-am întâlnit iarăși la o recepție a Consulatului României de la Seghedin. Atunci, într-un cerc amical, iarăși am depănat amintirile, când la un moment dat Mihai a pufnit în râs, întrebându-mă dacă îmi mai amintesc de mesajul trimis pe ludăile din porumbiște. Am dat din cap și împreună am „citat” versurile, iar pentru un moment ne-am simțit iarăși copiii poznași de altă dată.

În ultimul timp ne-am întâlnit mai rar, dar de regulă salutările, urările lui de bine întotdeauna m-au ajuns din urmă. Până acum... Alte mesaje nu vor mai sosi. Data viitoare, când ne vom reîntâlni în Sferele Cerești, vom evoca iarăși amintirile, însăilându-ne pe mai departe visele.

Jóska (I.)

Mihai Eminescu Fiind băiet păduri cutreieram (fragment)

Fiind băiet păduri cutreieram
Și mă culcam ades lângă izvor,
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam
S-aud cum apa sună-ncetșor:
Un freamăt lin trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna, mi bate drept în față:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmpi un val de argintie ceață,
Sclipiri pe cer, văpaie preste ape,
Un buciom cântă tainic cu dulceață,
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunza-uscate sau prin naltul ierbii,
Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschise:
Din el ieși o tânără crăiasă,
Pluteau în lacrimi ochii-mi plini de vise,
Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
Cu ochii mari, cu gura-abia închisă;
Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă,
Călcând pe vârful micului picior,
Veni alături, mă privi cu dor...

Timpul n-a mai avut răbdare...

A căzut sub vremi încă unul din stâlpii care au sprijinit casa limbii române în Ungaria, lăsând un loc gol și pustit de tot mai puțini slujitori ai ei. Dispariția profesorului Mihai Cozma ne-a creat un acut sentiment al tristeții împovăratore, care ne trimite de acum doar la rememorarea chipului său.

Încă nu s-a uscat bine litera de ziar, din fișa sa portret din istoria școlii julane, în care aduceam ci-

gurul mesaj cu care putem comunica dincolo de viață și moarte.

Mă leagă de Mihai Cozma amintiri puține, dar dense în conținut. În câteva bune prilejuri de plimbări intelectuale prin Seghedin, ca și câteva întâlniri pe la activități ale catedrei de română ori pe la sediul UCRU din Julia, am reținut un om cu plăcerea dialogului și a schimbului de idei, o plăcere atât de pasionată și colorată încât îți ve-

iecutul la care am lucrat de câțiva ani, legat de monografia școlii julane, și în care topea amintiri, păreri, gânduri, cu speranța de a o fi citit pentru a-și hrăni propria-i memorie afectivă.

Timpul n-a mai avut răbdare cu sine..., învrednicindu-l doar să-și citească portretul refăcut în Foaie din crâmpoșe de viață. Rândurile sale din epistolă erau aceleași ca și cuvintele pe care ar fi dorit să mi le

*De altfel, jos patăria în fața singurintei,
tenacității cu care ești în stare să scoti la lumină
miste lucruri din viața noastră românească la care
noi n-am știut să fim atenți.*

titorilor crâmpoșe ale devenirii sale, după cum nici nu a gândit el însuși că scriind despre un om dispărut din această lume, într-un articol-necrolog al prof. Al. Király, iată soarta crudă l-a aliniat șirului morților,

nea greu să te desparți ori să închei asemenea dialoguri. Mult șarm și umor sănătos, multă dragoste în cuvânt, exigență în controlul asupra proprietății cuvintelor, o logică strânsă și argumentată, mi-au oferit

rostească, într-un dorit atunci (2007) dialog față în față, despre școala julană. Timpul iarăși n-a mai avut răbdare să ducem la împlinire această întâlnire dorită de noi, încât rămân doar cuvintele unei scrisori

*Deci, toate lauda pentru ceea ce faci!
Noi, cu Petrusan, sîndem deja veterani,
poate n-ar strica să discutăm despre școală,
învățămîntul românesc.*

cu un tribut prea repede cerut în cazul său. Timpul a fost atât de nerăbdător și necruțător cu clipele sale de răgaz, încât un portret-necrolog azi ni se pare sin-

în toate chipul unui intelectual de rară frumusețe interioară. Am proaspăt acest dialog într-o ultimă scrisoare pe care mi-a trimis-o, în legătură cu pro-

printre ale cărei rânduri caligrafice l-am căutat pe Mihai Cozma cel viu, activ, umoral, pasionat, îndrăzneț, săritor, bucuros și entuziast.

Timpul în nerăbdarea lui ni l-a mutat prea rapid în memoria pomenirii sale, punându-l în portret îndoliat, cu toate portretele ce noi i le-am dăruit pe o viață, de la cele radiofonice la cele televizate ori adunate în pagina de ziar. Refugiul lui Mihai Cozma în aceste tablouri zidite în cuvânt a lăsat în noi toți, elevi, studenți, profesori, prieteni ai limbii române, bogăția spirituală și umană prin care putem birui acest timp nerăbdător cu noi, mesajul învingătorului rostind „o luptă-i viața, deci te lup-tă...”

Prof. univ. dr.
Cornel Munteanu, Baia Mare

Școala românească din Julia – 60 de ani (52)

Etelca Vereș

(1940–)

A avut liceul julan elevi și profesori nativ maghiari, ori din familii mixte, care au dovedit voință și multă muncă de a urma o școală românească. Un asemenea model de ambiție, născută din plăcerea de a vorbi, cunoaște și citi românește, din partea unui maghiar, este profesoara Etelca Vereș. Contactul cu dansurile, muzica și tradițiile românești i-a întărit dragostea pentru limba română.

Născută la 14 ianuarie 1940, în Veherd, în familia Petru Vereș (1906–1971) și Etelca Goron (1908–1984), fiind sora mai mică, după Margareta (1933–1988). Școala primară o face în sat, (dascăl și director, Turek Kálmán), iar clasele 5–8 la Școala generală din Julia (1950–1954), și locatară a căminului. Are ca diriginți pe Ablonczy Renata și Gh. Santău, care i-au fost și profesori, alături de Lucia Borza, Korondi Endre, Teodor Oltean și Székely Jánosné. La liceul românesc (1954–1958) aparține de promoția a 6-a, valoroasă ca devenire a absolvenților, Gh. Petrușan, Ion Budai, Iosif Görbedi, Emil Garami. Diriginta Margareta Leu îi face următoarea caracterizare cu mare miză în viitorul absolventei: „a învățat foarte bine. Aceste rezultate le-a obținut pe baza sânguinței și dragostei față de învățătură. S-a integrat în colectivul clasei și și-a ajutat colegile la învățătură. S-a distins pe plan sportiv reușind să fie prima pe județ la aruncarea greutății.”

Deși ar fi dorit să urmeze medicina, se îndreaptă spre profesia de dascăl, astfel că, după un scurt moment ca învățătoare la Aletea (1958–1960), urmează Institutul Pedagogic de învățătoare din Seghedin, cu diploma 33/1960. Tot aici completează studiile la secția educație fizică (diploma nr. 891 din 1967) și între 1967–1973 este profesoară la Liceul Nicolae Bălcescu din Julia. Primul contact cu școala românească din Julia, de la care a plecat ca elevă, a însemnat o întoarcere ca învățătoare și ca profesoară de educație fizică la clasele 5–8, mai întâi, apoi și la liceu (1967–1973). Este perioada cea mai plină de satisfacții din activitatea sa, căci echipele de volei-fete și de handbal și fotbal-băieți cuceresc locuri fruntașe la întrecerile sportive școlare pe județ și pe țară, așa cum ea însăși a fost o elevă de excepție (locul I – județ, locul II – pe țară la atletism). Se căsătorește în 1962 cu Kocsis

József, funcționar la MAV, și are doi băieți, Attila (1964), inginer informatic, și József (1967), profesor. Din 1973 până la pensionarea sa, 1991, trece la Școala nr. 3 din Julia, unde a pus suflet și perseverență în afirmarea talentelor sportive. Că și-a făcut cu pasiune și dragoste meseria, dezvoltând în elevii săi plăcerea sportului și a mișcării este distincția și medalia de bronz, obținută în 1978 de la Ministerul Sportului. Cealaltă dragoste, față de românii de alături, devine hrana ei spirituală și sufletească, participarea la activitățile Clubului pensionarilor și la Corul „Pro musica” ori bucuria zâmbetului cald și senin la revederea foștilor elevi julani, care i-au luminat, mai ieri, anii petrecuți la școala românească.

„Școala cea mai bună e aceea în care vezi alături de tine suflete care îți sunt ca frații și surorile.”

Nicolae Iorga

Diriginta Etelca Vereș și directoarea Ecaterina Szántó, cu absolvenții clasei a 8-a, în anul 1962

Școala românească din Julia – 60 de ani (53)

Gheorghe Mihăiescu

(1941–)

Două sunt beneficiile celor care au urmat școala românească julană: au beneficiat de profesori buni specialiști care stăpâneau bine limba română și au câștigat în exercițiul limbii române, până la pragul în care ea devine și se manifestă cu adevărat limbă maternă. Gheorghe Mihăiescu este un asemenea absolvent al liceului care stăpânește la un nivel superior limba, în corectitudinea și stilistica ei.

Deși este născut într-un mic sat maramureșean, Sarasău, la 21 iulie 1941, Gh. Mihăiescu a avut destinul de a crește, copilări și urma școlile în comunitatea românească din Ungaria, încât viața și activitatea lui se suprapune până la identificare peste destinul românilor din Ungaria. Aletea pare să fie deci satul de origine adoptivă al lui Gh. Mihăiescu; căci el apare înscris la școală în acest sat încă din clasele primare, alături de celălalt frate al său, Mihăiescu Văzul (n. 1937). Traseul școlilor urmate de Gh. Mihăiescu începe așadar la școala de stat cu limba de predare română din Aletea, sub directorii Varga Sandy și Sofia Secan (1948–1951), clasele 1–3, cu învățătorii Gáspár Adela, Somi Rozalia). Din clasa a 4-a trece la Școala generală din Julia (1951–1952), unde are ca învățătoare pe Székely Jánosné și Kertész Ibolya, iar director Iulia Marosi, pentru ca din clasa a 5-a, din motive, probabil, de acomodare, elevul să revină la școala din Aletea, unde îl are ca diriginte pe tânărul profesor venit aici Iosif Vargyas. Revine la școala generală julană începând cu clasa a 6-a, intrând în linie dreaptă, până la terminarea școlii generale (1953–1956), schimbând și aici câțiva diriginți (Korondi Endre, Gh. Santău, Kertész Ibolya). Sub directoratul lui Iosif Balogh

apoi al Ecaterinei Santău, urmează liceul românesc în promoția a 8-a, 1956–1960, cu diriginte și la română Ecaterina Tiritean, Margareta Leu, Ana Crișan – matematică, Rotar Sfetoza – fizică, Mihai Fabian – educație fizică, Zoltan Lőrinczi – biologie, având colegi viitori profesori (Veronica Misaroș, Adrian Selejan, Ileana Taro, Ana Kalugyer). În perioada liceului este amintit printre elevii fruntași la învățătură, cu succese la limba rusă. După perioada liceului urmează româna la Universitatea ELTE din Budapesta (1960–1965), unde se arată interesat de istoricul unor societăți culturale și de lectură dinainte de 1900, dar și de starea limbii române în școlile românești. După absolvirea liceului lucrează o perioadă la Bichișcia-ba, trece și pe la Școala Superioară din Seghedin, apoi, după pensionarea Luciei Borza, trece la Editura Didactică și Pedagogică, după 1978. Contribuția sa aici a fost decisivă într-un moment când pornea programul de editare de manuale și programe școlare. Este autor de manuale și culegeri ale creațiilor românești din Ungaria, s-a implicat puternic în susținerea grădiniței din Julia, dar și în încercarea de a reorganiza Uniunea românilor la începutul anilor '90. Prestația sa de apreciat pentru învățământul românesc e parte a istoriei culturale a românilor din Ungaria, cum liceul pe care l-a absolvit la Julia e prilej de mândrie pentru oamenii pe care i-a dat. În pensie, Gh. Mihăiescu își poate onora și bucura prietenii și conaționali, cu o datorie dusă la capăt, aceea a unei cărți personale care să-i adune toate bunele risipiri ale condeiului său prin presă.

Cornel Munteanu, Baia Mare

Urmează: 54. Iuliana Jurău Rad

Două românce au cucerit Germania

Două românce au impresionat Germania până la lacrimi. Prima este *Linda Teodosiu* care, acum doi ani, a ajuns în finala concursului RTL, „Germania caută un superstar”, câştigând 100.000 de euro printr-un contract cu Sony. Acum, numai pentru promovarea ei, casa de discuri investeşte jumătate de milion de euro. Linda are 18 ani, s-a născut în Germania şi este fiica saxofonistului *Flavius Teodosiu*. Susţine câte opt concerte pe lună. Acum o adoră puştii

Linda Teodosiu

Petruța Kupper

de 12 ani, dar şi tinerii de la 20 de ani în sus.

A doua româncă este naista *Petruța Kupper* din Sibiu care, la concursul „Germania caută talente”, a fost aleasă între primii 170–200 de candidaţi, din 37.000 de concurenţi. După ce i-a făcut să plângă până şi pe membrii juriului, acum *Petruța* aşteaptă semifinala. Până acum câteva zile, însă, era o anonimă: a sosit în Germania de şase luni, după soţul ei. A făcut Sociologie şi Muzică, a fost eleva lui *Gheorghe Zamfir* şi s-a înscris în concurs întâmplător, după ce a văzut pe postul TV nemţesc, RTL, o reclamă. Dacă va câştiga cei 100.000 de euro, *Petruța* a povestit ziarului „Gândul” că ar vrea să-i folosească pentru a ajuta copiii bolnavi şi săraci, precum şi pe sora sa, suferindă de schizofrenie. Când a început *Petruța* să cânte la nai, nemţii din public au început să plângă. „The Lonely Shepherd” i-a emoţionat de la primele acorduri.

Reţetă de toamnă

Plăcintă cu dovleac

Ingrediente:

Pentru foi:

500 gr făină, 1/2 linguriţă sare, 3 linguri de ulei, 10–15 gr drojdie proaspătă, apă caldă cât cuprinde.

Pentru umplutură:

dovleac ras, sare, zahăr, scorţişoară.

Mod de preparare:

Din ingredientele pentru foi se frământă o cocă, care se lasă să se odihnească cel puţin 15 minute. Apoi se întind foile, cât mai subţiri. Se rade dovleacul; se pune apoi sare şi scorţişoară. Se întinde foaia şi se pune dovleac pe ea,

apoi se pun 3 linguri de ulei peste dovleac şi 2–3 linguri de zahăr. Se rulează, se unge cu gălbenuş de ou. Se pune în tavă şi se coace la 180 de grade, circa 30–40 de minute.

Mod de servire:

Se presară zahăr pudră peste plăcinta puţin răcită.

Micul Hercule de România

Cel mai puternic băieţel din lume, românul *Giuliano Stroe*, va avea dificultăţi de creştere şi ar putea rămâne pitic, avertizează medicii. *Giuliano* are doar 5 ani şi locuieşte împreună cu părinţii săi în Italia. Băieţelul, care face senzaţie mai ales pe internet din cauza musculaturii exacerbate, ar putea fi grav afectat fizic şi psihic din cauza antrenamentelor la care este supus chiar de către tatăl său. *Julian Stroe*, tatăl lui *Giuliano*, povesteşte că şi-a luat fiul la sală încă de când acesta era foarte mic. În doar trei ani, băieţelul a ajuns la performanţe extraordinare. *Giuliano*, supranumit Micul Hercule, este campion la mersul în mâini şi la flotări. El poate să facă flotări fără să se sprijine de podea nici măcar cu picioarele.

consideră că acţiunile tatălui său se încadrează la capitolul teribilism”, a declarat pentru realitatea.net medicul pediatru *Marcela Ionescu* de la spitalul Marie Curie din Bucureşti. Medicii speră să nu i se fi dat steroizi copilului pentru că este prea mic pentru acest tip de exerciţii.

Medicii avertizează că sportul este recomandat pentru cei mici, însă ceea ce se întâmplă cu *Giuliano* este exagerat. „Îi va fi afectată creşterea şi cu siguranţă va avea modificări de comportament. Acest copil nu mai are copilărie şi

Micuţul nu se antrenează niciodată singur, povesteşte tatăl şi antrenorul său principal. Mai ales că are şi cu cine să exerseze. *Giuliano* este cel mai mare dintre cei patru copii ai familiei *Stroe*. Iar restul fraţilor îi calcă pe urme, cu tot atâta pricepere.

Poantă tare...

Un ţăran, *Vasile*, se gândeşte să-şi bată joc de un bun prieten.

Îi dă telefon lui *Gheorghe*.

– Bă, *Gheorghe*, câte mere poţi să mănânci pe stomacul gol?

– Mă... cam 4. De ce?

– Să văd cât de prost eşti! Că nu mănânci decât unul singur, restul le mănânci pe stomacul plin!

Acum *Gheorghe* se gândeşte să-l păcălească pe *Ion*.

– Mă, *Ioane*, câte mere mănânci pe stomacul gol?

– Cred că 3. De ce?

– Dacă ziceai 4, Ți ziceam o poantă tare!

Ungurii vor să treacă la fusul orar al românilor

Ungaria ar vrea să adopte ora României, crezând că astfel rata sinuciderilor, cauzate de zilele prea scurte şi depresiile anotimpului rece, să scadă – scrie ziarul „Libertatea”.

Potrivit statisticilor, Ungaria are una dintre cele mai mari rate de sinucigaşi din lume, ţara situându-se pe locul cinci la nivel mondial. În România, rata cea mai mare a sinuciderilor se înregistrează tot printre cetăţenii scui, relatează Antena3.

Specialiştii susţin că depresia este strâns legată de mediul înconjurător şi de anotimpuri. Maghiarii au început să semneze, deja, o petiţie care solicită guvernului Ungariei să adopte acelaşi fus orar cu România.

Fotbal

Un meci impulsiv, dar fără goluri

Aletea, 150 de suporteri

Aletea: Cr. Crișan, An. Görgényi, Z. Szentgáli, B. Ancsin, Bányai, Z. Bartalos, A. Gal, Al. Kovács, T. Csige, Th. Olah, At. Popuța.

Rezerve: G. Szigeti, An. Kacsala, Z. Ancsin

Antrenor: Szabó Bálint

Leucușhaz: R. Sabău, An. Murvai, T. Domșic, R. László, Z. Tomanicska, B. Kiss, Zs. Povázsai, Șt. Kotroczó, Zs. Kovács, G. Farkas, T. Kiss

Rezerve: I. Otlăcan, Vass, M. Lantos

Antrenor: Lantos Zoltán

Meciul dintre cele două localități vecine a fost mult așteptat, asta s-a observat și din numărul suporterilor. Printre aceștia am văzut tare mulți și din Chitighaz și Leucușhaz.

Bineînțeles, fiecare antrenor a așteptat ca victoria să fie a lor.

Szabó: – La sfârșitul săptămânilor trecute am câștigat pe teren propriu cu Gerla, cu 3-0, la Kunágota cu 0-3, ar fi bine dacă am putea continua seria asta bună și acasă, dar știu că va fi tare greu fiindcă și echipa oaspeților e bine pregătită.

Lantos: – Ar fi vremea să câștigăm acum și noi, pentru că în sezonul acesta nu prea am reușit (Gáboros-Leucușhaz 3-1, apoi pauză).

În prima repriză, jocul a fost destul de echilibrat, ambele porți au fost în pericol. Însemnătatea acestei întâlniri s-a văzut și din numărul cartonașelor galbene. Până în minutul 15, gazdele au primit 2, iar oaspeții un cartonaș galben.

În a doua repriză, aleatorii au condus o grămadă de contraatacuri dar ultimele pasuri nu au reușit, oaspeții au părut a fi mult mai obosiți.

M. 50: Bányai a execu-

tat o lovitură liberă din extrema stângă, sucind balonul spre poartă, portarul R. Sabău cu reflexuri bune a reușit să apere poarta de gol.

M. 59: Thomas Olah a condus singur balonul de la mijlocul terenului spre

poarta adversă pe extrema dreaptă, între timp Bányai a alergat pe extrema stângă. Olah a pasat dezinteresat lui Bányai, care a șutat un gol frumos. Din păcate, Bányai a fost în ofsaid.

M. 70: Popuța a executat o lovitură, dar balonul a trecut la câțiva centimetri deasupra porții oaspete.

M. 77: Kovács a tras un balon cu capul spre poarta leucușhăzenilor, dar balonul și de data asta a părăsit terenul de joc deasupra porții.

*

Pluhár László (primarul orașului Aletea): – Am avut prilejul să vedem un derby

foarte bun, plin cu emoții, noi am avut mai multe ocazii, dar nu ne-am folosit de ele.

Szabó Bálint (antrenor la Aletea): – De la început am știut că vom avea un meci greu azi, am știut că nu multe goluri vor fi. Păcat că noi nu ne-am putut folosi de ocaziile nenumărate din a doua repriză.

Szabó Bálint (președintele echipei Aletea): – Ambele echipe au jucat bine. Din păcate, nici noi nu am reușit să înscriem. Cu jocul lui Ancsin Balázs sunt cel mai mulțumit.

Lantos Zoltán (antrenor

la Leucușhaz): – Ambele echipe au avut numeroase ocazii să înscrie, dar nimeni nu a reușit. După părerea mea, azi s-a născut un rezultat drept.

Ancsin Balázs (jucătorul aletean, care a câștigat șampania oferită de revista „Foaia românească”): – Mulțumesc pentru cadou. Mă bucur dacă cei de pe banca tehnică așa au văzut că eu am jucat mai bine. A fost un meci tare impulsiv, din păcate, nu am reușit să înscriem nici un gol. Eu așa văd că avem o echipă bună, dar rezultatele nu întotdeauna sunt atât de bune.

MIC

Mutu a înfiorat
Dobrițânul

Adrian Mutu și-a regăsit pofta de gol în tricoul Fiorentina. La 20 octombrie, atacantul român Adrian Mutu a reușit o evoluție de senzație la Budapesta, în partida câștigată de echipa sa, Fiorentina, în fața formației ungare Debrecen VSC (4-3), în cadrul Grupei E a Ligii Campionilor la fotbal.

Internaționalul român a marcat două goluri și a contribuit la celelalte două reușite ale grupării „viola”, prestația sa fiind lăudată de presa din Peninsula.

„Sunt mulțumit atât de rezultat, cât și de evoluția mea. Pentru mine, sezonul începe abia acum. Mă simt bine, iar jocul meu se îmbunătățește de la meci la meci. A fost doar o problemă legată de condiția fizică. Vreau să le mulțumesc cu această ocazie tuturor celor care au fost

alături de mine”, a declarat Mutu pentru Sky Sport, la finalul jocului din capitala Ungariei.

„Am asistat la un meci nebun, în parte și din vina noastră, deoarece am fost cam neglijenți în apărare. Liga Campionilor este o competiție complet diferită de campionat, însă performanța noastră din această seară merită apreciată. Suntem conștienți de forța noastră și consider că avem mijloacele de a rivaliza cu cele mai bune echipe. Putem încheia grupa pe unul dintre primele două locuri”, a adăugat jucătorul Fiorentina.

După trei meciuri în grupa E, Fiorentina e pe poziția secundă, cu 6 puncte, la trei în spatele liderului Lyon. Urmează Liverpool, cu 3 puncte, și Debrecen, codașa grupei, fără nici un punct.

Succes românesc
la înot în Ungaria

O echipă a Clubului de Înot MASTERS Timișoara a obținut 30 de locuri pe podium la concursul de înot masters desfășurat în perioada 24-25 octombrie în Szarvas, se arată într-un comunicat al clubului timișorean, trimis la redacția noastră. La competiție, organizată în bazin scurt (25 m, acoperit), au participat 145 de sportivi reprezentând 19 cluburi din 3 țări (România, Serbia și Ungaria).

Mișcarea de înot masters implică adulți care practică acest sport ca amatori, atât în regim de competiție, cât și ca înot recreațional. Sportivii concurează pe grupe de vârstă: 18-24, 25-29, 30-34, 35-39, ș.a.m.d., ultima categorie incluzând orice vârstă peste 100 de ani.

La concursul din Szarvas, vârsta medie a competitorilor a fost de 54 de ani, seniorii competiției având, la femei, 78 de ani și, la bărbați, 89 de ani.

Echipa Clubului de Înot MASTERS Timișoara a fost formată din 8 sportivi (2 femei și 6 bărbați) cu vârstele cuprinse între 28 și 65 de ani. În total, la probe individuale, clubul timișorean a obținut 27 de locuri fruntașe (1 la femei și 26 la bărbați), iar la probele pe echipe, în total, a obținut 3 locuri întâi (2 la bărbați și 1 la echipe mixte, femei și bărbați).

TVR 1

Luni 2 noiembrie

6.00 Telegiurnal 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 O dată-n viață (R) 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Emisiune în limba maghiară 16.10 Serial. Furtună la palat 17.20 Bancomatul de pe 1. 19.00 Telegiurnal 20.10 Plus și minus 21.10 Serial. Anatomia lui Grey.

Marti 3 noiembrie

6.00 Telegiurnal 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 11.50 Desene animate 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Rom european 15.00 Kronika. Emisiune în limba maghiară 16.10 Serial. Furtună la palat 17.20 Atunci și acum 19.00 Telegiurnal 20.10 Studio fotbal UEFA 20.40 Fotbal UEFA. Meci 1.

Miercuri 4 noiembrie

6.00 Telegiurnal 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Oameni ca noi 15.00 Conviețuiri 16.10 Serial. Furtună la palat 17.20 Teză la Educația românilor 20.10 Studio fotbal UEFA 20.40 Fotbal: Unirea Urziceni–Glasgow Rangers.

Joi 5 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 Fotbal UEFA 11.50 Desene animate 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Emisiune în limba germană 16.10 Serial. Furtună la palat 17.20 Interes general 18.00 Super Fotbal 19.00 Telegiurnal 20.10 Ediție specială 21.25 Ochiul magic 22.00 Serial. Dr. House.

Vineri 6 noiembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Trezirea la apel! 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 Garantat 100% 12.00 Leomania 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 14.35 Parlamentul României 15.30 MAI aproape de tine 16.10 Serial. Furtună la palat 17.15 Europa ne privește 18.00 Super Fotbal 19.00 Telegiurnal 20.10 O dată-n viață 22.00 Serial. CSI-Crime.

„O dată-n viață”,
prezintă Juliana Tudor

Sâmbătă 7 noiembrie

6.00 Pro patria 6.25 Cântecul amintirii... amintirile cântecului 7.00 Semne 7.30 Spectacolul lumii 8.00 Desene animate 9.00 Festivalul Național de Muzică Ușoară pentru Copii Andantino, ediția a II-a 10.00 Bună ca viața! 10.30 Serial. Hannah Montana 12.00 De la Est la Vest 13.00 Telegiurnal 13.20 Fotografii și Perestroika 14.20 Ne vedem la TVR 16.30 Telescenclopidia 17.30 Tezaur folcloric 19.00 Telegiurnal 20.10 Film. Provocarea albastră 22.10 Garantat 100% 23.25 Film. Pădurea de umbre.

Duminică 8 noiembrie

6.10 Universul credinței 8.00 Desene animate 9.00 Spune-mi ce te doare 10.30 Viața satului 12.00 Agenda politică 13.00 Telegiurnal 13.20 Formă maximă 13.40 Gala Premiilor în Educație 14.30 Călător pe viață 15.00 Restaurare 16.00 Supermarket de divertisment 17.00 Telegiurnal 17.10 Supermarket de divertisment 19.00 Telegiurnal 20.10 Film. Clubul împărăților 22.05 Serial. Serial. Battlestar Galactica.

TVR 2

Luni 2 noiembrie

6.00 Ferma (R) 7.10 Film. Întoarcerea în grădina secretă (R) 9.10 Întâlnire pe 2. 11.00 Atlas (R) 11.30 Telegiurnal 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Descoperă românii 13.30 e Forum 14.00 Împreună în Europa 15.00 Serial. Carabinieri 16.00 Revolta clasicilor 16.30 Orașele lumii 17.10 Serial. Miracole 17.40 Serial. Berlin, Berlin 18.15 Film. Orgolii 20.00 Bugetul meu 20.00 Bugetul meu 20.30 Lumea de aproape 22.30 Serial. Străzile crimei.

Marti 3 noiembrie

6.00 Serial. Carabinieri (R) 7.10 Film. Orgolii (R) 9.10 Întâlnire pe 2. 10.30 Telegiurnal 11.00 Serial. Berlin, Berlin 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Poate nu știai 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 Împreună în Europa 15.00 Serial. Carabinieri 16.00 Revolta clasicilor 17.10 Serial. Miracole 17.40 Serial. Berlin, Berlin 18.15 Film. Orgolii 20.00 D'ale lu' Mitică 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Balzac.

Miercuri 4 noiembrie

6.00 Serial. Carabinieri 7.10 Film. Orgolii (R) 9.10 Întâlnire pe 2. 10.30 Telegiurnal 11.00 Serial. Berlin, Berlin (R) 11.45 Serial. Dovadă de iubire 13.30 Zestrea românilor (R) 14.00 Împreună în Europa 15.00 Fotbal 18.15 Film. Orgolii 20.00 Bazar 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Cod 46.

Joi 5 noiembrie

6.00 Serial. Dovadă de iubire (R) 7.10 Film. Orgolii 9.10 Întâlnire pe 2. 10.30 Telegiurnal 11.00 Bazar (R) 11.45 Serial. Dovadă de iubire 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 Împreună în Europa! 15.00 Fotbal: Unirea Urziceni–Glasgow Rangers 17.00 Fotbal 18.10 Film. Orgolii 20.00 Imaginea succesului 20.30 Dincolo de hartă 21.00 Ora de știri 22.10 Film. În flagrant delict.

Jamie Oliver, moderatorul emisiunii
„Jamie, Ministrul hranei sănătoase”

Vineri 6 noiembrie

6.00 Serial. Dovadă de iubire (R) 7.10 Film. Orgolii (R) 9.10 Întâlnire pe 2. 10.30 Telegiurnal 11.00 Bazar (R) 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Călător prin lume (R) 13.30 Utopia 14.00 Împreună în Europa! 15.00 Serial. Carabinieri 16.10 Baschet: CS Otopeni–CSU Ploiești 18.15 Poate nu știai 19.30 Pescar hoinar 20.00 Jamie, Ministrul hranei sănătoase 20.30 În numele victimei 21.00 Ora de știri 22.00 Paranormal 23.10 Film. Confesiunea unui anonim.

Sâmbătă 7 noiembrie

6.00 Serial. Carabinieri (R) 7.00 ABC...De ce? 8.00 Atenție...copii 8.30 Doi care doinesc 9.00 Între cer și pământ 9.35 Liber pe contrasens 10.30 Bugetul meu (R) 11.00 Serial. Arabela se întoarce 12.35 Atenție, se cântă! 14.00 Natură și aventură 14.30 Lumea de aproape (R) 16.00 Timpul chitarelor 17.00 Serial. Serial. Ballykissangel 18.00 Magazin UEFA 19.30 Serial. Cleopatra 2525 20.00 Serial. Periculos! 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Plumbul din sânge: umbre.

Duminică 8 noiembrie

6.00 Șansă și neșansă (R) 7.00 Natură și aventură 7.30 Zestrea românilor (R) 8.00 Motomagia 9.00 Ferma 10.30 Pescar hoinar (R) 11.00 Serial. Arabela 11.35 Hora prichindeilor 12.35 Film. Povestea unei ferme din Africa 14.15 Poate nu știai 14.30 Jamie, Ministrul hranei sănătoase (R) 15.00 Atlas 15.35 Muzică și muzichie 17.00 Serial. Ballykissangel 18.00 Campionii 19.30 Serial. Cleopatra 2525 20.00 Serial. Eureka 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Cavalerul de onoare.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

2 NOIEMBRIE, LUNI (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

3 NOIEMBRIE, MARȚI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

4 NOIEMBRIE, MIERCURI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

5 NOIEMBRIE, JOI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

6 NOIEMBRIE, VINERI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

7 NOIEMBRIE, SÂMBĂȚĂ (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Reportaje, interviuri 17.25: Stele de cinci stele – emisiune de muzică ușoară 17.55: Încheiere

8 NOIEMBRIE, DUMINICĂ (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Emisiune ecumenică 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

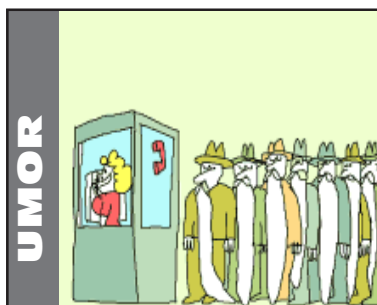
Emisiunea radiofonică în limba română este difuzată zilnic între orele 16.00–18.00, pe undele medii cu frecvențele de 1188 kHz și 873 kHz.

Ecranul nostru

miercuri, 4 noiembrie 2009 (m1 ora 13.30)
Reluare: vineri, 6 noiembrie 2009 (m2 ora 9.25)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

După știrile și informațiile săptămânii vă oferim un nou episod despre moștenirea macedoromânilor din Budapesta. Acum vă vom călăuzi pe strada Váci. În a doua parte a programului vă relatăm despre cele întâmplate la Adunarea Generală a Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria. Realizator: Tiberiu Boca

Convorbiri gratuite
în rețelele fixe

Cazare ieftină la Centrul Cultural Românesc din Jula

Liceul „N. Bălcescu”, Școala Generală și Căminul de Elevi din Jula funcționează într-o clădire impozantă. Instituția oferă cazare la nivel superior și îndeplinește și funcția de Centru Cultural Românesc pentru comunitatea românească din Ungaria.

În cadrul centrului dispunem de 5 camere de oaspeți cu câte 2 paturi și 5 camere cu câte 3 paturi. Acestea pot fi închiriate pe parcursul întregului an. Fiecare cameră are baie separată și un mic balcon.

Prețuri:

În camerele de cămin:
2.740 ft/persoană/noapte (pentru 1 – 2 noapte)
2.500 ft/persoană/noapte (mai multe nopți)

În camerele pensiunii:
3.200 ft/persoană/noapte (pentru 1 – 2 noapte)
3.000 ft/persoană/noapte (mai multe nopți)

Contacte:

e-mail: romiskgyula@freemail.sulinet.hu
telefon: +36/30-692-7359

Casă de vânzare în apropierea Băilor Cetății din Jula (foarte urgent). Casă coproprietate cu apartament duplex (100+50 m2). Preț: 17 Mft. Telefon: +36/30–454–5067. Adresa: Jula, str. Klapka Gy. 5/A ap.2. (Limba de comunicare este maghiara)

Vând teren de casă (630 mp) în apropierea Băilor Cetății din Jula, strada Fehérlő nr. 3. Detalii la telefon: +36-30/264–1335.

Editarea a 8 pagini din acest săptămânal sunt finanțate de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.

*

E hetilap 8 oldalának megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.

Picturi minunate din biserici pe cale de dispariție

În cadrul întâlnirii „Strângeri de mâini”, din 14 octombrie, întâlnire de prietenie între orașele Arad și Jula, oaspeții arădeni, consilierii julani și românii din Jula au fost așteptați la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, unde s-a lansat volumul „Biserici de lemn din județul Arad”, a autorilor *Ioan Godea și Horia Medeleanu*, volum apărut la Editura Brumar din Timișoara. Cele mai frumoase imagini ale bisericilor de lemn din județul Arad au fost și expuse în cadrul unei expoziții foto-documentare.

Publicul a fost întâmpinat în holul și în sala mare a sediului Uniunii de imagini despre cele mai frumoase picturi ale bisericilor de lemn, imagini de frumusețe și raritatea cărora s-au putut bucura și îmbogăți sufletește toți privitorii. Expoziția a fost organizată de UCRU și Autogovernarea Românească din Jula.

Evenimentul a debutat cu vernisarea expoziției de către *Adrian Șimon*, consilier la Direcția de Cultură Arad, care a fost și moderatorul întâlnirii. „Expoziția se referă mai mult la pictura bisericilor din județul Arad, unele dintre ele apar într-o stare de degradare destul de avansată, aproape că arată mai bine în fotografie decât în realitate. De aceea, expoziția are un rol

deosebit, pentru că s-ar putea ca pictura reprezentată în imaginile expuse peste câțiva ani să nu mai existe. Ele însă sunt eternizate în albumul cu bisericile de lemn, al autorilor *Ioan Godea și Horia Medeleanu*”, a menționat *Adrian Șimon*.

Curiozitatea evenimentului a fost că albumul „Biserici de lemn din județul Arad”, apărut de doar câteva săptămâni, a fost lansat pentru prima dată la Jula, înainte să fie cunoscut de publicul din România. Acesta a fost prezentat de *Aurel Chiriac*, directorul Muzeului Țării Crișurilor din Oradea, specialist în domeniu, care a făcut și prezentarea celor doi autori. Albumul este o carte elegantă, care dă posibilitatea cititorului de a

descoperi valori patrimoniale în pericol, multe chiar pe cale de dispariție.

Horia Medeleanu, specialistul absolut în pictura bisericilor de lemn, și nu numai, a vorbit publicului despre aceste minunății și despre influențele care au sintetizat specificul picturii bisericilor. Este vorba despre a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, când în județul Arad s-a petrecut o adevărată explozie artistică. Românii din această parte a țării au prins un pic de elan, s-au mai relaxat condițiile politice și au putut să construiască un număr mare de biserici de lemn, unele mai frumoase decât altele, în același timp însă împodobite cu o pictură cu totul aparte.

„Zugravii care au lucrat la pictura bisericilor sunt

formați în Munții Apuseni, unde s-a petrecut un fenomen interesant și remarcabil. Au venit influențe de dincolo de Carpați, din Valahia, printr-o seamă de zugravi care au lucrat aici. Sunt de asemenea niște influențe foarte vagi din epoca barocă târzie, elemente foarte puține, iar din aceste influențe s-a sintetizat o pictură cu un caracteristic și cu un specific al ei. Zugravii nu au fost simpli țărani, ei nu au făcut o pictură naivă, au avut o anumită școlire, dar prestația lor vine târziu, vine la capătul evoluției de tip medieval. Ea este deci expresia ultimă a unei evoluții artistice de dincoace de Carpați, nu numai din Munții Apuseni sau zona Aradului, ci din întreaga Transilvanie. De la acest punct final se trece la epoca și la pictura modernă”, a spus *Horia Medeleanu*.

Cel de-al doilea autor

al volumului, *Ioan Godea*, specialist în arhitectura românească, profesor la Universitatea din Oradea, a mărturisit că pentru materialul adunat în această carte a început să lucreze încă în urmă cu 40 de ani, când pentru prima oară a fost și la Jula, făcând cercetări în satele românești sau cu populație mixtă din Ungaria. Acest album fiind, de fapt, cea de-a șaptea lui carte cu biserici de lemn din România, dar el este și autorul volumului „Biserici de lemn din Europa”, în care sunt prezentate și biserici de lemn din Ungaria. Pe lângă reprezentanții celor două orașe înfrățite, Arad și Jula, la eveniment a fost prezent și Prea Sfințitul *Siluan*, Episcopul românilor din Ungaria, *Ioan Fodoreanu*, consul general al României la Jula, *Răzvan Ciolcă*, viceconsul al României la Seghedin.

A. Butar

FOAIA
românească
30 octombrie 2009
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Rita Păcșas, Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Tehnoredactor: Ștefan Mihailov. Informatician: Ioan Ruja. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károlyi M. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2009: 3 luni 1050 forinți; 6 luni 2100 forinți; 1 an 4200 forinți.